

กัณฑ์ที่๑๒ | ธรรมรักษาผู้ประพடுத்தธรรม

๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๙๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ (๓ จบ)

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี

ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ

เอสานิสีโส ธมฺเม สุจิณฺเณ

น ทุกฺคตํ คจฺจติ ธมฺมจารีติ ฯ

ขุ.เถร (บาลี) ๒๖/๓๓๒/๓๑๔

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมมิกถา แก่ด้วยธรรมรักษาผู้ประพடுத்தธรรม ตามวาระพระบาลี คลี
ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบาย กว่าจะยุติลงโดยสมควรแก่เวลา

เริ่มต้นแห่งธรรมที่รักษาผู้ประพடுத்தธรรม ตามวาระพระบาลีว่า ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธรรมนั้น
แลย่อมรักษาผู้ประพடுத்தธรรม ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ ธรรมที่บุคคลสั่งสมไว้ดีแล้วนำความสุขมา
ให้ เอสานิสีโส ธมฺเม สุจิณฺเณ ข้อนี้แหละ เป็นอานิสงส์ในธรรมความประพடுத்தดี น ทุกฺคตํ คจฺจติ
ธมฺมจารี ผู้ประพடுத்தธรรมดีเรียบร้อยไม่ไปสู่ทุกฺคตํ นี้เนื้อความของพระบาลี คลีความเป็นสยาม ได้
ความเพียงแค่นี้

ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพடுத்தธรรมนั้นเป็นไฉน เพราะธรรม คือ
ความดี จะซัดคั่นลงไปเพียงแค่นั้น ความดีไม่มีความชั่วเข้าเจือปนเลย นี่ก็เป็นโลกุตระธรรมแท้ๆ ข้าม
ขึ้นจากโลก เป็นวิราคะตวิราคะธรรมแท้ๆ ไม่เกี่ยวข้องด้วยสราคะตสราคะธรรมที่เดี๋ยวนี้ส่วนหนึ่ง คำ
ว่า ธรรม แยกออกเป็นหลายประการ ท่านแสดงไว้เป็นหลักเป็นประธาน แก่ในศัพท์ว่า ธรรม ธมฺโม
คำว่าธรรม นั้นแยกออกไปถึง ๔ คือ คุณธรรม เทศนาธรรม ปรียัติธรรม นิสสัตตนิชชีวธรรม แยก
ออกไปเป็น ๔

คุณธรรมให้ผลตามกาล ฝ้ายดีก็ให้ผลเป็นสุข ฝ้ายชัาก็ให้ผลเป็นทุกข์ นี่ก็เป็น คุณธรรมฝ้ายดีฝ้ายชั่ว
หรือดีฝ้ายเดียวให้ผลเป็นสุขฝ้ายเดียว นั่นก็เรียกว่าคุณธรรม

เทศนาธรรม ที่พระองค์ตรัสเทศนา ไฟเราะในเบื้องต้น ไฟเราะในท่ามกลาง ไฟเราะในเบื้องปลาย
ท่านวางหลักไว้ ไฟเราะในเบื้องต้น คือศีล บริสุทธีกายวาจา เรียบร้อยดี ไม่มีโทษ ตลอดจนกระทั่งถึง
ดวงศีล ไฟเราะในท่ามกลางคือสมาธิ ตลอดจนกระทั่งถึงดวงสมาธิ ไฟเราะในเบื้องปลายคือปัญญา
ตลอดจนกระทั่งถึงดวงปัญญา นี่ก็คือเทศนาธรรม

ปรียัติธรรม ข้อปฏิบัติอันกุลบุตรจะพึงเล่าเรียนศึกษา ตั้งแต่นักธรรมตรี โท เอก เปரியญ ๓ ๔ ๕
๖ ๗ ๘ ๙ หลักสูตรวางไว้ในประเทศไทย การศึกษาปรียัติมีเท่านี้ นี่ที่เรียกว่า ปรียัติธรรม

นิสสัตตนิชชีวธรรม ยกเอารูปออกเสีย กับวิญญาณออกเสีย เหลือแต่ เวทนา สัญญา สังขาร ๓
อย่างนี้ท่านจัดเป็นนิสสัตตนิชชีวธรรม ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่ชีวิต แสดงหลักไว้ดังนี้

แสดงธรรม ออกไปเป็น ๔ คือ คุณธรรม เทศนาธรรม ปริยัติธรรม นิสสัตตนิชชีวธรรม แสดง ๔ ดังนี้
ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม แต่คำว่า ธรรม นี้ แสดงตามแบบปริยัติ ไม่ใช่หนทางปฏิบัติ แบบทาง
ปฏิบัติ ศาสนามี ๓ ทาง คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ถ้าแบบทางปฏิบัติ คำว่า ธรรม กล่าวถึงดวงธรรมที่เดียว ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธิต่าง
แห่งแห่งของใจ เป็นดวงธรรมที่เดียว เป็นธรรมแท้ๆ ธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ มนุษย์ละเอียด
กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหม
ละเอียด กายธรรม กายธรรมละเอียด กายโสภา กายโสภาละเอียด สกทาคา สกทาคาละเอียด อ
นาคา อนาคาละเอียด อรหัต อรหัตละเอียด เรียกว่า ธมฺโม นี้ทางปฏิบัติ เป็นดวงใสบริสุทธิ ธรรม
ดวงนั้นเป็นธรรมสำคัญ ทว่าหลักก็ธรรมอันนั้น เป็นธรรมที่เดียว

ธรรมนั้นถ้าจะแยกออกไป ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ที่จะได้ธรรมดวงนั้นมา ต้องกล่าวเริ่มแรก
มนุษย์หญิงชายทุกถ้วนหน้า ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต บริสุทธิต่างแห่งแห่ง วาจา จิต ไม่มีผิดจากความ
ประสงค์ของพระพุทธเจ้าอรหันต์เลย บริสุทธิต่างแห่งแห่ง วาจา จิต ไม่ฆ่าสัตว์ แต่เวทนาปราณีต่อ
สัตว์ ลักทรัพย์สมบัติก็ไม่มี มีแต่ให้สมบัติของตนแก่คนอื่น ประพฤติล่วงผิดในกามก็ไม่มี หรือประพฤ
ติล่วงอสังฆกรรมประเพณีก็ไม่มีดังนี้ สนิททีเดียว พุทธจริงทุกคำไม่มีปิด เสพสุราเมาเป็นที่ตั้งของความ
ประมาทไม่มี วัตถุที่ทำให้เมาเป็นที่ตั้งของความประมาทก็ไม่ใช้สอย ในศีลทั้ง ๕ นี้ดี ตลอด ศีล ๘ ศีล
๑๐ ศีล ๒๒๗ ตลอด สะอาดสะอาดทั้งกาย กายก็ไม่มีร่องรอย วาจาก็ไม่มีร่องรอย ใจก็ไม่มีร่องรอย
ใช้ได้ทั้งกาย วาจา ใจ ตรงกับบาลีกล่าวไว้ว่า

สพฺพปาปสฺส อภินิเวชิตฺวา จ วาจา ใจ ไม่กระทำให้เป็นเดือดขาด

กุสละสุสฺสอพฺพา ดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำจนสุดสามารถ

สจิตฺตปริโยทปนํ ทำใจของตนให้ผ่องใส

อันนี้เมื่อบริสุทธิต่างแห่งแห่ง วาจา ใจ ไม่มีร่องรอยแล้ว นี้เรียกว่าธรรมโดยทางปริยัติ ยังไม่ใช่ทางปฏิบัติ
ถ้ากลั้นเข้ามาถึงเจตนา เจตนาที่บริสุทธิต่างแห่งแห่ง บังคับกายบริสุทธิต่างแห่งแห่ง บังคับวาจาบริสุทธิต่างแห่งแห่ง บังคับใจบริสุทธิต่างแห่งแห่ง
เป็นทางปริยัติอยู่เลย ยังไม่ใช่ทางปฏิบัติ เข้าถึงทางปฏิบัติ เข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์
สำเร็จมาจากบริสุทธิต่างแห่งแห่ง วาจา ใจ สำเร็จมาจากบริสุทธิต่างแห่งแห่งเจตนา เป็นดวงใสแห่งแห่งแห่งของใจ ไส
เป็นกระจกสองเงาหน้า แห่งแห่งแห่งของใจ นี้ ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เป็นดวงๆ ไปอย่างนี้
ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียดโตขึ้นไปอีกแห่งหนึ่ง
ธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์โตขึ้นไปอีกแห่งหนึ่ง
ธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียดโตขึ้นไปอีกแห่งหนึ่ง
ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมโตขึ้นไปอีกแห่งหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง

ธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียดโตขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง เป็น ๘ เท่า พองไข่แดงของไก่ นั่นก็เรียกว่าเป็นธรรมทั้งนั้น

ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมหน้าตักวัดฝ่าเส้นศูนย์กลาง กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรมละเอียดโตขึ้นไปอีก ๕ วา

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดา ๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระโสดาละเอียด ๑๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคา ๑๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระสกทาคาละเอียด ๑๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคา ๑๕ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอนาคาละเอียด ๒๐ วา กลมรอบตัว

ธรรมที่ทำให้เป็นกายพระอรหัต ๒๐ วา กลมรอบตัว เป็นลำดับกันไปอย่างนี้

นั่นแหละเรียกว่า ธมฺโม ลึกอย่างนี้ นี่ทางปฏิบัติเห็นปรากฏชัด เข้าถึงธรรม ดังกล่าวแล้วนี้ ตั้งแต่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ไปจนกระทั่งถึงธรรมที่ทำให้เป็น กายพระอรหัตทีเดียว นั่นแหละคำที่เรียกว่า ธมฺโม ละ นั่นแหละธาตุธรรมอันนั่นแหละ รักษาผู้ประพบัติธรรมละ ถ้าเห็นเข้าแล้วก็รักษาผู้นั้น ไม่ตกไปในที่ชั่ว อย่าทิ้งท่านก็แล้วกัน อย่าผละจากท่าน ถ้าว่าห่างจากธรรมนั้นไม่รับรอง ถ้าติดอยู่กับธรรม นั้นรับรองทีเดียว ทั้ง กาย วาจา ใจ บริสุทธิ ไม่มีร่องเสียกัน เสียไม่มีกัน ถ้าว่าไปเสียเข้า ดวงธรรมนั้นเศร้าหมอง ขุ่นมัว ไม่ผ่องใส ลงโทษเอาเจ้าของผู้ประพบัติผู้กระทำ ถ้าไม่ล่งล้าแต่อย่างหนึ่ง อย่างใด สะอาดสะอาด ก็ใสหนักขึ้นทุกที ใจหยุดนิ่งหนักขึ้น ใสหนักขึ้น นั่นแหละ ธมฺโม ละ คำที่เรียกว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพบัติธรรมดวงนั้น ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธรรมย่อมรักษาผู้ประพบัติธรรมดวงนั้น

เมื่อเข้าใจดังนี้แล้วจะแสดงต่อไป ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ ธรรมดวงนั้นแหละ ถ้าว่าสั่งสมให้ดีแล้ว สะอาดหนักขึ้นเสมอตัว สะอาดหนักขึ้นใสหนักขึ้นเสมอตัว ใสไปแค่นั้น เสมอตัวไปแค่นั้น ใสหนักขึ้น ไปแล้วเสมอตัวไปแค่นั้น ใสหนักขึ้นไป เสมอตัวไปแค่นั้นอีก อย่างขนาดอย่างนี้เรียกว่า สั่งสมดีจริง ธรรมอันบุคคลสั่งสมดีแล้ว สุขมาวหา นำความสุขมาให้ ถ้าอยู่กับใครขนาดนี้ ใจก็เบิกบานรื่นเริง บันเทิงขึ้นแจ่มใส ไม่มีความทุกข์เศร้าหมองขุ่นมัวใดๆ เพราะธรรมนั้นนำความสุขมาให้ นี่หลักของธรรมที่แสดงไว้แค่นี้ เอสานิสโส ธมฺเม สุจิณฺเณ นี่เป็นอานิสงส์ในธรรมที่ประพบัติดี ธมฺเม สุจิณฺเณ นี่เป็นอานิสงส์ในธรรมที่ประพบัติดี ประพบัติดีขนาดนี้ ก็ได้อานิสงส์ในธรรมที่ประพบัติดี ประพบัติดีขนาดนี้ก็ได้อานิสงส์ แล้วก็สุขทีเดียว น ทุกฺคตี คจฺจนฺติ ธมฺมจารี ประพบัติไปอย่างนั้น มันคงอย่างนั้น ไม่ไปสู่ทุกฺคตี ผู้ประพบัติเรียบร้อยเช่นนั้น ดี สะอาดสะอาดเช่นนั้น ไม่ไปสู่ทุกฺคตีเด็ดขาด

ทีเดียวนะ ตายแล้วก็ไปสู่วรรณะ เป็นมนุษย์อยู่ ก็ไม่ได้รับทุกข์ มีแต่สุขติฝ่ายเดียว นี่แหละเลือกเอาเถอะ ให้รู้จักหลักจริงอย่างนี้

รู้จักหลักจริงอันนี้ เราเป็นภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาก็ดี ประพฤติดีจริงตรงเป่าหมายใจดำ เห็นดวงแก้วใสเช่นนี้ไม่ค่อยจะได้ ภิกษุหรือสามเณร ก็เลอะเลือนไป อุบาสกอุบาสิกา ก็เหลวไหลไป ไม่อยู่กับธรรมอยู่เนื่องนิตย์ ความสุข เราปรารถนานัก แต่ว่าความประพฤติชั่วเขวไป เสียอย่างนี้ อย่างนี้หลอกตัวเองนี่ ถ้าหลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นเท่านั้น ไม่ต้องไปสงสัย

หลอกตัวเองเป็นอย่างไร ตัวอยากได้ความสุข แต่ไปประพฤติทางทุกข์เสีย มันก็หลอกตัวเองอยู่อย่างนี้ ละซี ตัวเองอยากได้ความสุข แต่ความประพฤตินั้นหลอกตัวเองเสีย ไปทางทุกข์เสีย มันหลอกอยู่อย่างนี้ ใครเข้าใจมันก็โกง โกงทุกเหลี่ยมมันแหละ ถ้าหลงหลอกตัวเองได้ มันก็โกงคนอื่นได้ ไร้ใจไม่ได้ทีเดียวนะ เหตุนี้พุทธศาสนา ท่านตรง ตรงตามท่านละก็ มรรคผลไม่ไปไหน อยู่ในเงื้อมมือ อยู่ในกำมือทีเดียวนะ พุทธศาสนาท่านตรง แต่ว่าผู้ปฏิบัติไม่ตรงตามพุทธศาสนา มันก็หลอกตัวเอง โกงคนอื่นเท่านั้น นี่หลักจริงเป็นอย่างนี้ ให้จำไว้ให้มัน ท่านได้ยืนยันอีกในอัคคัปปสาท สุตตราว่า

อคุคโต เว ปสนุนานํ อคุคํ ธมฺมํ วิชานตํ

อคุเค พุทฺเธ ปสนุนานํ ทกฺขิณญฺเย อนฺนุตฺตเร

อคุเค ธมฺเม ปสนุนานํ วิราคุปฺสเม สุขเ

อคุเค สุขเ ปสนุนานํ ปุณฺณญฺเขตฺเต อนฺนุตฺตเร

อคุคสุมี ทานํ ททตํ อคุคํ ปุณฺณํ ปวพฺผติ

อคุคํ อายุ จ วณฺโณ จ ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ

อคุคสุส ทาตา เมธาวิ อคุคธมฺมสมาหิโต

เทวญฺโตะ มนุสฺสํ วา อคุคปฺปตฺโต ปโมทิตฺติฯ

อง. จตุกก.(บาลี) ๒๑/๓๔/๔๕

นี่วางหลักอีกหลักหนึ่ง แปลเป็นภาษาไทยว่า เมื่อบุคคลรู้จักธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วด้วยความเป็นของเลิศ เลิศอย่างไร? รู้จักธรรมอันเลิศนั้น ธรรมอะไร? ธรรมอันเลิศคือธรรมที่แสดงมาแล้วเป็นธรรมอันเลิศทั้งนั้น ถ้าว่าเลื่อมใสโดยความเป็นของเลิศ ไม่ปล่อยไม่วางไม่ละกันละ เข้าถึงก็จรด ไม่ปล่อยไม่วางกันหละ จรดไม่วางไม่ปล่อย วางลึกลงไปตั้งแต่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด เรื่อยเข้าไปจนกระทั่งได้ขึ้นไปถึงแค่นั้นดวงไหน ไม่ปล่อยไม่ละกันละ ใจจรดอยู่กลางดวงนั้นแหละ ถ้าจรดอยู่ขณะนั้นละก็ เลื่อมใสโดยความเป็นของเลิศละ ของเลิศก็ต้องไม่ปล่อย ถ้าปล่อยมันก็ไม่เลิศ ไม่ปล่อยกันละ คว้ากันแน่นทีเดียว ดวงนั้น ตลอดตั้งแต่ดวงต้นจนกระทั่งถึงดวงพระอรหันต์ ได้แค่นั้นยึดแค่นั้น มันเป็นขั้นๆ ไป เมื่อรู้จักธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วโดยความเป็นของเลิศ ทีนี้ก็เป็นขั้นๆ ไป

อคฺเค พุทฺเธ ปสนฺนํ ทกฺขิณฺเญเย อนฺุตฺตเร เลื่อมใสในพระพุทฺธเจ้าผู้เลิศ คือธรรมกายทีเดียว ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายโคตรภูละเอียด ธรรมกายโสดา โสดาละเอียด ธรรมกายสกทาคา สกทาคาละเอียด ธรรมกายอนาคา อนาคาละเอียด ธรรมกายอรหัต อรหัตละเอียด นั้นแหละธรรมกาย นั้นแหละพระพุทฺธเจ้าผู้เลิศละ เลื่อมใสแล้วในพระพุทฺธเจ้านั้น เลื่อมใสในพระพุทฺธเจ้าผู้เลิศ ทกฺขิณฺเญเย อนฺุตฺตเร ซึ่งเป็นทกฺขิณฺเญยบุคคลอย่างยอดเยี่ยม ทกฺขิณฺเญยบุคคลเป็นอย่างไร ถ้า ใครได้ไป ทำบุญทำกุศลกับท่านเข้า ผลได้ในปัจจุบันทันตาเห็น ได้เป็นเศรษฐีคหบดี ที่เดียว ได้เป็นกษัตริย์ เศรษฐีทีเดียว ได้สมบัติในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียว นั้นแหละ เป็นทกฺขิณฺเญยบุคคลอย่างยอดเยี่ยมอย่าง นั้น

อคฺเค ธมฺเม ปสนฺนํ เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ วิราฎฺสปสฺเม สุขฺเ ซึ่ง เป็น ธรรมปราศจากยินดี สงบสุข สงบเป็นสุข นั้นแหละ ดวงนั้นตลอดขึ้นไปนั้นแหละ อคฺเค ธมฺเม ปสนฺนํ เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ซึ่งเป็นธรรมอันปราศจากกำหนด ยินดี สงบสุข เมื่อเข้าไปอยู่ในกลางดวงนั้นแล้ว หมดความกำหนดยินดี สงบระงับ เป็นสุขแสนสุขทีเดียวทุกดวงไป ตั้งต้นแต่ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ เมื่ออยู่กลาง ดวง นั้นแล้ว ความกำหนดยินดีไม่มี สงบระงับ เป็นสุขทีเดียว ถ้าว่าต้องการสุขละก็ ไปอยู่นั้น ถ้าว่า ต้องการทุกข์และก็ออกมาเสียก็ได้รับทุกข์ ต้องการสุขก็เข้าไปอยู่กลางดวงธรรมนั้นทุกดวงไป เป็นสุข แบบเดียวกันหมด ที่ปรากฏว่า วิราฎฺสปสฺเม สุขฺเ ซึ่งเป็นธรรมปราศจากยินดี สงบระงับ เป็นสุข

อคฺเค สงฺฆे ปสนฺนํ เลื่อมใสในพระสงฆ์อันเลิศ ธรรมกายละเอียด กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ ละเอียด กายรูปพรหมละเอียด กายรูปพรหมละเอียด นี่เป็นหมู่ของชน เป็นหมู่ของมนุษย์ ธรรมกาย ละเอียดของโคตรภู ธรรมกายละเอียดของโสดา ธรรมกายละเอียดของสกทาคา ธรรมกายละเอียดของ อนาคา ธรรมกายละเอียดของพระอรหัต นั้นแหละ อคฺเค สงฺฆे ปสนฺนํ เลื่อมใสในพระสงฆ์อันเลิศ ปุณฺณกุเขตฺเต อนฺุตฺตเร ซึ่งเป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม พระสงฆ์เป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม ถ้าใครได้บริจาคนับ กับ พระสงฆ์ หรือได้ไปเลื่อมใสในพระสงฆ์เข้า ก็ได้ผลปัจจุบัน ได้ผลเป็นมหัศจรรย์ทีเดียว เป็น ทกฺขิณฺเญยบุคคลอย่างยอดเยี่ยม อคฺคสฺมี ทานํ ททตฺ ได้ถวายทานในท่านผู้เลิศแล้ว อคฺคํ ปุณฺณํ ปวทฺตติ บุญอันเลิศย่อมเจริญ ได้ถวายทานในพระพุทฺธเจ้า ได้ถวายทานในพระธรรม ได้ถวายทานในพระสงฆ์ ในท่านผู้เลิศเหล่านั้น บุญอันเลิศย่อมเจริญ ได้สมบัติปัจจุบันทันตาเห็น ไม่อย่างนั้นละโลกนี้ไปแล้ว ก็ได้สมบัติในเทวโลก พรหมโลก สมมาตปรารธนา ได้ผลทีเดียว อคฺคํ อายุ จ วรฺุณิ จ ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ อายุ วรฺุณะ อายุ คือมีอายุยืน วรฺุณะ ผิพรรณวรรณะแห่งร่างกายงดงาม เป็นของที่เลิศ ย่อมเจริญแก่เขาที่ได้ถวายทานนั้น ยศ เกียรติคุณ ความสุข และกำลังอันเลิศ ก็ย่อมเจริญแก่เขา อคฺคสฺส ทาตา เมธาวิ ผู้มีปัญญา ได้ถวายทานแก่ท่านผู้เลิศแล้ว อคฺคธมฺมสมาทิตฺโต ตั้งอยู่ในธรรมอัน เลิศ เทวภูโต มนุสฺสโส ว่าจะไปเกิดเป็นเทวดา หรือว่าจะไปเกิดเป็นมนุษย์ อคฺคปฺปติโต ปิเมทติ ย่อม ถึงความเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ เกิดเป็นเทวดาก็ได้เกิดในวิมานทีเดียว จะเกิดเป็นมนุษย์ ก็เกิดในปราสาท ที่เดียว ถึงซึ่งความเป็นผู้เลิศบันเทิงอยู่ ไม่ต้องทำอะไรไถนาค้าขายใดๆ เกิดในกองสมบัติทีเดียว นี่เป็น หลักยืนยันว่าธรรมนั้นแหละย่อมรักษาผู้ประพฤติได้จริงอย่างนี้ ไม่คลาดเคลื่อน อย่าไปต้องสงสัยอะไร

เลย อย่าระแวงอะไรเลย ถ้าไม่สงสัย ก็ให้มันอยู่ในธรรม จะทำอะไรก็ช่าง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสหรือไม่ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าไส เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ไสหรือไม่ ถ้าไส เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าไส เข้าอยู่เวลาใด ได้เวลานั้น

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม ไสหรือไม่ ถ้าไส... ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหมละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าไส..

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหม ไสหรือไม่ ถ้าไส... ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายอรูปพรหมละเอียด ไสหรือไม่ ถ้าไส...

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม ไสหรือไม่ ถ้าไส... เข้าอยู่ในเวลาใด ได้เวลานั้น ตลอดกายธรรมละเอียด กายธรรมโสดา โสดาละเอียด กายธรรมสกทาคา สกทาคาละเอียด กายธรรมอนาคา อนาคาละเอียด กายธรรมพระอรหัต อรหัตละเอียด นี่แหละเรียกว่า ฌมมวิหารี ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ หรือ สุขฌมมวิหารี ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่เป็นสุข อยู่ในกลางดวงธรรมนั้น จะปฏิบัติให้ถูกหลัก พระพุทธศาสนา หลัก พระพุทธศาสนายืนในกลางดวงธรรมนั้น ไม่ได้อยู่ที่อื่น หลักพระพุทธศาสนา ไม่มีอื่น มีดวงศีล สมาธิ ปัญญา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อจัดออกมาทางกาย วาจา ไปอีกเรื่องหนึ่ง จัดไปทางเจตนาอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าจัดเข้าไปในดวงธรรม ก็คือดวงศีลทีเดียว เท่าดวงจันทรดวงอาทิตย์ ไสบริสุทธิ์สนิท เมื่อเป็นมนุษย์ก็ปฏิบัติอยู่ในดวงธรรมดวงศีลนั้น ที่จะเข้าถึงดวงศีลต้องเข้าถึงดวงธรรมก่อน ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หรือ ดวงปฐมมรรค หรือ ดวงเอกายนมรรค เท่าดวงจันทรดวงอาทิตย์เหมือนกัน และหยุดอยู่กลางดวงธรรมนั้นแหละ นี่จะปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาละ ปฏิบัติทางธรรม ได้หลักแล้ว ได้หลักศาสนาแล้ว ปฏิบัติทางธรรมต่อไป ปฏิบัติทางธรรมก็ต้องให้มันคง

ใจนี้หยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ใจหยุดอยู่กลางดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน พอหยุด ก็หยุดในกลางดวงของกลาง กลางของกลางๆๆๆ พอถูกส่วนเข้าก็เห็นดวงศีล

หยุดอยู่กลางดวงศีล พอถูกส่วนเข้า ก็กลางของกลางใจที่หยุดนั้นแหละ ก็เข้าถึงดวงสมาธิ

หยุดอยู่กลางดวงสมาธิ พอหยุด เข้ากลางของหยุด กลางของกลางๆๆๆ พอถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงปัญญา

หยุดอยู่กลางดวงปัญญา เข้ากลางของหยุด กลางของกลางถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงวิมุตติ

หยุดอยู่กลางดวงวิมุตติ พอหยุดเข้า ก็กลางของกลางๆๆๆ พอหยุดถูกส่วนเข้า ก็เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ

หยุดอยู่ศูนย์กลางของดวงวิมุตติญาณทัสสนะ พอถูกส่วนเข้า กลางของกลางๆๆๆๆๆ ก็เห็นกายมนุษย์ละเอียด

ดำเนินไปในกายมนุษย์ละเอียดแบบนี้แหละ ก็จะเข้าถึงดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายทิพย์ละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายรูปพรหม รูปพรหมละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกาย

อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม กายธรรมละเอียด เป็นลำดับขึ้นไปทั้ง ๑๘ กาย ถึงตลอดแบบเดียวกันนี้

นี่ปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา คือ ไปทางศีล สมาธิ ปัญญา ปฏิบัติเข้าไปข้างใน ถ้าปฏิบัติถอยออกมา ข้างนอกก็กาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ ว่ากันเจตนาบริสุทธิ์ไปอีกกว้างๆ เป็นปริยัติไป ถ้าปฏิบัติต้องเดินให้ตรง เข้าไปข้างใน นั่นเป็นทางปฏิบัติ เมื่อเข้าถึงปฏิบัติ แล้วก็ปฏิเวธเป็นขั้นๆ เข้าไป

เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์หยาบนี้ เข้าไปในทางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ในศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ เข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียด พอถึงกายมนุษย์ละเอียด ก็เป็นตัวปฏิเวธอยู่แล้ว เห็นกายมนุษย์ละเอียดเข้าแล้ว นั่นเป็นตัวปฏิเวธอยู่แล้วตามส่วน เข้าไปในกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ละเอียด จนกระทั่งถึงกายทิพย์ก็เป็นปฏิเวธอยู่แล้ว เห็นกายทิพย์เข้าแล้ว เห็นกายทิพย์ละเอียด ก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายรูปพรหมก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายอรูปพรหมก็เป็นปฏิเวธ เห็นกายอรูปพรหมละเอียดก็เป็นปฏิเวธ เป็นขั้นๆ เข้าไป เข้าถึงกายธรรม เข้าถึงกายธรรมก็เป็นปฏิเวธ เข้าถึงกายธรรมละเอียดก็เป็นปฏิเวธ แบบเดียวกันนั้นแหละ จะปฏิบัติไปอย่างไรก็ว่าไปเถอะ ปริยัติ เมื่อเข้าถึงปฏิบัติ แล้วก็เข้าถึงปฏิเวธ เป็นลำดับไป เข้าถึงโสดา โสดาละเอียด สกทาคา สกทาคาละเอียด อนาคา อนาคาละเอียด อรหัต อรหัตละเอียด เป็นลำดับไป ไม่เคลื่อนละ ไม่เคลื่อนหลัก เอาหลักมาปรับดูเถอะ ปริยัติเอามาปรับดูเถอะ แต่ว่าผู้เรียนปริยัติ ผู้เรียนบาลีท่านไม่เห็น ท่านก็เรียนตามศัพท์ของท่านไป เมื่อท่านเห็นท่านก็เรียนตามความเห็นของท่าน นี่เรื่องนี้สำคัญ

เพราะเหตุนี้ การปฏิบัติศาสนาหรือนับถือศาสนา ถ้าว่าศึกษาไม่ได้หลักพระพุทธศาสนาแล้ว จะนับถือไปสัก ๕๐ ปี ก็เอาเรื่องไม่ได้ ถ้าได้หลักแล้วจึงจะเอาเรื่องได้ เพราะฉะนั้น วัดปากน้ำได้หลักแล้ว ต่อไปหมดประเทศไทยจะต้องถือเอาวัดปากน้ำนี้เป็นหลักทางปฏิบัติ ในทางปฏิบัติ ปฏิเวธ ส่วนปริยัตินะไม่ต้องเอาวัดปากน้ำ วัดปากน้ำต้องไปเอาเขามาอีก เอามาจากตำราตำราที่เขาตั้งไว้เป็นหลักสูตรในประเทศไทย ถึงกระนั้นปริยัติวัดปากน้ำ ก็ไม่แพ้ฝั่งพระนคร ชนะฝั่งพระนครหลายวัด เหลือไม่กี่วัดที่จะล่งล้าไป

แต่ส่วนปฏิบัตินั้น ชนะหมดทั้งประเทศไทย วัดใดวัดหนึ่งสู้ไม่ได้ เพราะวัดใดวัดหนึ่ง สังฆมณฑลมีธรรมกายมากไม่ได้เหมือนวัดปากน้ำ วัดปากน้ำสังฆมณฑลเวลานี้ ขนาด ๑๐๐ ขาดเกินไม่มาก ทั้งอุบาสก อุบาสิกา พระเณร ๑๐๐ ขาดเกินไม่มาก หรือจะกว่าก็ไม่รู้ แต่อย่างไม่ได้สำรวจถี่ถ้วน แล้วจะสำรวจให้ดูว่ามีเท่าใด มากอยู่แล้ว พวกที่ปฏิบัติใช้ได้ทีเดียว ที่ใช้ไม่ได้อย่างสูงนั้น ผู้เทศน์ต้องคอยคุม ถ้าไม่คุมละก็ ไปสูงไม่ได้ มารมันปิดลงต่ำเสีย มันแนะนำให้วางเป้าหมายใจต่ำเสีย ไม่จรดอยู่ที่เป้าหมายใจต่ำ ที่ผู้เทศน์คอยคุมไว้ละก็ถูกเป้าหมายใจต่ำ ตรงกันข้ามกับพวกพญามาร ถ้าว่าไม่คุมไว้แล้ว เป็นลูกศิษย์พญามารเสียแล้ว มารเอาไปใช้เสียแล้ว อย่างนี้มาก เหตุนี้เมื่อมาพบของจริงเช่นนี้แล้ว ทั้งพระ ทั้งเณร ทั้งอุบาสกอุบาสิกา ควรปล่อยชีวิต ค้นเอาของจริง รักษาของจริงไว้ให้ได้ เมื่อได้แล้ว ละก็จะยิ้มในใจของตัวอยู่เสมอไป ไม่มีความเดือดร้อนใดๆ เห็นว่าพระพุทธศาสนานี้เป็นนิยานิก

ธรรมจริง นำสัตว์ออกมาจากทุกข์ได้จริง ในปัจจุบันทันตาเห็นทีเดียว เมื่อรู้จักหลักอันนี้ นี่แหละ ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธรรมย่อมรักษาผู้ที่ประพฤติธรรม ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ ธรรมนั้นแหละ สิ่งสมไว้ดีแล้ว นำความสุขมาให้แท้ๆ

เหตุนี้แหละที่ได้ชี้แจงแสดงมาแล้วนี้ เพื่อเป็นปฏิการสนองพระองค์ศรีทศา ประดับสติปัญญาคุณสมบัติของท่านผู้พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต บรรดาสโมสรรในสถานที่นี้ถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ สทา โสตุถิ ภาวนตุ เต ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดแต่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความแต่เพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ